

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudkyň JUDr. Zuzany Šnejdrové, Ph.D., a Mgr. Barbory Berkové v právní věci žalobkyně **Day to Day s.r.o.** se sídlem Ostrava-Mariánské Hory, 28. října 270, v řízení zastoupené JUDr. Alfrédem Šrámkem, advokátem se sídlem Ostrava-Moravská Ostrava, Českobratrská 2, proti žalované **České obchodní inspekci** se sídlem Praha 2, Štěpánská 15, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14.1.2013 č.j. ČOI 146135/12/O100/3100/12/13/Hy/Št, ve věci správního deliktu,

t a k t o :

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádná z účastnic řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Žalobkyně se podanou žalobou domáhá přezkoumání shora označeného rozhodnutí Ústředního inspektorátu žalované, kterým bylo formálně změněno, věcně však potvrzeno rozhodnutí žalované, Inspektorátu Moravskoslezského a Olomouckého ze dne 29.10.2012 č.j. 131966/12/3100/R 0748/Vit tak, že žalobkyně byla shledána odpovědnou, že v rozporu s § 9 zák. č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů (dále jen „ZSÚ“), v postavení věřitele neposoudila s odbornou péčí schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský

úvěr u smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 20110968 uzavřené 5.9.2011 s M.H. a u smlouvy o spotřebitelském úvěru č. 20110970 uzavřené 13.9.2011 s RP, čímž se dopustila správního deliktu dle § 20 odst. 2 písm. a) ZSÚ, za což jí byla podle § 20 odst. 5 písm. a) ZSÚ uložena pokuta ve výši 10.000,- Kč; žalobkyni byla současně uložena povinnost k náhradě nákladů řízení.

Napadené rozhodnutí je vystavěno na úvaze, že pouhé prohlášení spotřebitele o výši jeho příjmů a závazků (byť i stvrzené jeho podpisem), které není podloženo jakýmkoli důkazem, není dostatečným podkladem pro odborné posouzení úvěruschopnosti dlužníka. Žalovaná má za to, že k posouzení úvěruschopnosti dlužníka s odbornou péčí patří m.j. získání dostatečných podkladů pro takové posouzení, kdy za dostatečné považuje především údaje ověřené a spolehlivé. Požadování dokladů ověřujících prohlášení dlužníka o jeho majetkové situaci nepokládá za nepřiměřený požadavek, když v běžném životě se vyskytuje celá řada situací, kdy je třeba svá tvrzení podpořit nějakým podkladem (důkazem) – žádný takový však žalobkyně nikdy po spotřebitelích nepožadovala. Dovolává se přitom odborné literatury (Wachtlová, L.; Slanina J.: Zákon o spotřebitelském úvěru, Komentář, C.H.Beck Praha 2011, str. 101).

Žalobkyně namítá, že dlužník podpisem smlouvy potvrzuje, že věřiteli poskytl úplné, přesné a pravdivé údaje nezbytné pro posouzení schopnosti dlužníka splácet spotřebitelský úvěr a že bude mít vždy prostředky ke splácení úvěru (bod 4.10. smlouvy), že nemá jiných dluhů, příp. jej takový dluh nemotivuje ani nenutí k obstarání finančních prostředků tak, že by již neměl dalších finančních prostředků na úhradu závazků z této smlouvy (bod 4.11. smlouvy), že není v tísní ani v tíživé finanční nebo sociální situaci (bod 4.12. smlouvy) a je si vědom, že pokud by neposkytl pravdivé, přesné a pravdivé údaje pro posouzení jeho schopnosti splácet spotřebitelský úvěr, neměla by žalobkyně zájem dlužníkovi žádné finanční prostředky poskytnout a neposkytla by je (bod 4.13. smlouvy). Dlužník pak stvrdil podpisem v *Prohlášení o příjmových a majetkových poměrech spotřebitele – Žádosti o posouzení schopnosti spotřebitele splácet úvěr* uvedenou výši příjmů a své majetkové poměry vč. příp. závazků a exekucí; stvrdil současně opět, že si je vědom těchto skutečností, jaké již byly uvedeny jako body 4.11. – 4.13. smlouvy. Žalobkyně tedy – při řádném vyplnění formuláře měla dostatek podkladů pro posouzení schopnosti dlužníka hradit své závazky a mohla řádně s ohledem na příjmy a další závazky dlužníka odborně posoudit tuto jeho schopnost. Zdůrazňuje, že uvedl-li by dlužník nepravdivé či neúplné údaje, vystavil by se nebezpečí trestního stíhání za úvěrový podvod. Žalobkyně má za to, že informace podané dlužníkem jsou prokázány právě předmětným tvrzením dlužníka. Neexistuje žádná povinnost prokazovat uvedené skutečnosti konkrétním důkazem či listinou prokazující bonitu dlužníka – takovou povinnost zákon žalobkyni nestanoví. Podle žalobkyně nelze přenášet odpovědnost za případné lživé tvrzení dlužníka na věřitele. Žalobkyni pak nebylo známo, že by dlužníky uváděné údaje byly nesprávné či neúplné. K případnému nahlížení do úvěrových databází přistupuje věřitel podle ZSÚ jen, je-li to nezbytné, tzn. nikoli vždy – v tomto případě ona nezbytnost nebyla prokázána. Komentářová literatura pak není předmětem práva. Žalobkyně uzavírá, že se jedná o šikanózní výkon veřejné moci vůči žalobkyni a fabulaci skutkového stavu věci.

Žalovaná navrhuje zamítnutí žaloby. Opakuje nosný důvod napadeného rozhodnutí a dovolává se bodu 26 Preambule Směrnice Evropského parlamentu

a Rady č. 2008/48/ES, ze kterého dovozuje, že odpovědnost za odpovědné úvěrování neleží jen na dlužníku, ale i na věřiteli.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu [§ 75 zák. č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)] a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

Rozhodujícím ustanovením pro posouzení věci je § 9 odst. 1 ZSÚ, podle něhož věřitel před uzavřením smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, či změnou takové smlouvy spočívající ve významném navýšení celkové výše spotřebitelského úvěru, je povinen s odbornou péčí posoudit schopnost spotřebitele splácet spotřebitelský úvěr, a to na základě dostatečných informací získaných i od spotřebitele, a je-li to nezbytné, nahlédnutím do databází umožňujících posouzení úvěruschopnosti spotřebitele.

Krajský soud má za to, že pro posouzení věci je nezbytný výklad zákonem užitých slov „s odbornou péčí“.

Jedná se o sousloví zákonem definované pro účely ochrany spotřebitele v § 2 odst. 1 písm. o) zák. č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, jako úroveň zvláštních dovedností a péče, kterou lze od podnikatele ve vztahu ke spotřebiteli rozumně očekávat a která odpovídá poctivým obchodním praktikám nebo obecným zásadám dobré víry v oblasti jeho činnosti.

Uvedené sousloví bylo a je v právu užito často (zejm. v zák. č. 513/1991 Sb., obchodním zákoníku, ve znění pozdějších změn a doplnění, nyní v zák. č. 89/2012 Sb., občanském zákoníku, dále v § 8 zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, atd.). Ani v r. 1991 se však nejednalo o pojem v právu novým, když tento byl užit např. v § 231 zák. č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, v § 304, § 464 aj. zák. č. 109/1963 Sb., zákoníku mezinárodního obchodu, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 3 vyhl. č. 72/1958 Ú.l., o hospodářských vztazích při provádění vývozu zboží, § 465, § 479 zák. č. 141/1950 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Judikatura i nauka vždy dovozovala, že pojem „odborná péče“ představuje péči vyšší intenzity než „péče řádného hospodáře“, kdy z požadavku odbornosti vyplývá též požadavek pečlivosti, přičemž „odbornou péčí“ je třeba rozumět péči průměrného profesionála, tzn. odborníka, který má svému oboru obvyklé znalosti, schopnosti a dovednosti, a který je využívá s tomu odpovídající obvyklou péčí a opatrností (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 31.3.2011 sp. zn. 23 Cdo 5194/2009, ze dne 9.1.2006 sp. zn. 32 Odo 1154/2004, vše www.nsoud.cz, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.9.2009 č.j. 1 Afs 94/2009-56, www.nssoud.cz, dále Lavický, P. a kol.: Občanský zákoník I. Obecná část /§ 1 – 654/ Komentář C.H.Beck Praha 2004, str. 70 a násl.).

Jedná se tak obsahově o tentýž pojem, který do r. 1950 definoval zák. č. 946/1811 Sb.z.s., obecný zákoník občanský, v § 1299: „*kdo se veřejně hlásí k úřadu, k umění, k živnosti nebo řemeslu; nebo kdo bez nutnosti dobrovolně převezme jednání, jehož provedení vyžaduje zvláštních uměleckých znalostí nebo neobyčejné*

píle, dává tím na jevo, že důvěřuje své nutné píli a potřebným neobyčejným znalostem; musí tedy státí za jejich nedostatek.“

Již tehdejší judikatura (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8.3.1930 sp. zn. R II 63/30, in Vážný 9715/30) dovodila, že k dodržení odborné péče nestačí, jsou-li učiněna jen opatření zákonem či úřady výslovně uložená, neboť je na tom, kdo je odbornou péčí povinen, by použil všech prostředků, jimiž podle zkušeností a věty lze neštěstí zabránit a předejít.

Na právě uvedené navazuje judikatorní praxe dodnes, kdy stojí na stanovisku, že součástí *odborné péče* je i posouzení rozhodujících listin (dokumentů), informovanost o právní úpravě vztahující se na případ; odbornou péčí není spolehnout se s domněnkami vystavenými na nepodložených sděleních obchodního partnera či na neověřených kopiích listin. Je-li pak pro správný postup *lege artis* rozhodné pojetí podezření, není rozhodné, zda ho osoba, která měla postupovat s odbornou péčí, měla, ale zda ho se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem měla a mohla mít. Součástí odborné péče je i patřičné úsilí, podložené odborností a profesionalitou, aby byly zjištěny všechny potřebné skutečnosti v potřebném rozsahu (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30.5.2013 sp. zn. 23 Cdo 1641/2011, ze dne 27.9.2007 sp. zn. 32 Odo 1726/2006, vše www.nsoud.cz, rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30.9.2009 č.j. 1 Afs 94/2009-56, ze dne 28.4.2011 č.j. 3 Ads 163/2010-75, Sb. NSS č. 2378/2011, ze dne 25.6.2008 č.j. 2 Aps 2/2008-60, vše www.nssoud.cz).

Ze shora uvedeného vyplývá, že požadavek odborné péče podle § 9 odst. 1 ZSÚ nelze (jak se snaží žalobce) omezovat jen na samotný myšlenkový proces „*posouzení*“ dodaných čísel představujících příjmy a výdaje, příp. zadlužení žadatele o úvěr, ale je třeba tento požadavek vztáhnout i na zhodnocení dostatečnosti, úplnosti a věrohodnosti podkladů shromážděných pro uvedený myšlenkový proces.

Pro rozhodnutí v nyní posuzovaném případě je tedy rozhodující, zda je u průměrného odborníka věnujícího se půjčování peněz obvyklá taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení (např. potvrzením o zaměstnání a příjmu, doložením výplatních pásek, doložením výpisu z účtu žadatele, apod.).

Je obecně známo, že banky i nebankovní poskytovatelé úvěrů, jejichž motivací je výnos z úroků jako ceny peněz při očekávání řádného splacení úvěru, obecně vyžadují doložení bonity klienta zejména právě doklady uvedenými v předchozím odstavci s tím, že pokud k uvedenému doložení nedojde, úvěr neposkytnou.

Poskytování úvěrů bez doložení bonity je navíc aktuálním celospolečenským problémem vytvářejícím společensky nežádoucí situaci dluhových spirál, zpeněžování obydlí dlužníků „nad jejich hlavami“, generování zisku z nákladů při vymáhání, atd. V tomto směru soud přisvědčuje žalované, že právě prevence těchto negativ byla evidentním účelem zakotvení požadavku odborné péče do § 9 odst. 1 ZSÚ [jakož i k jeho následné novelizaci zákonem č. 43/2013 Sb. – srov. jeho důvodovou zprávu – parlamentní tisk 781/0, www.psp.cz].

Krajský soud proto uzavírá, že součástí odborné péče poskytovatele úvěru podle § 9 odst. 1 ZSÚ je i taková obezřetnost, která jej vede k nespolehání se jen na údaje tvrzené žadatelem o úvěr, ale i k prověření (požadavku na doložení) těchto tvrzení (např. potvrzením o zaměstnání a příjmu, doložením výplatních pásek, doložením výpisu z účtu žadatele, apod.).

Žalobkyně přitom od svých klientů žádné doložení jejich tvrzení o bonitě nevyžadovala, čímž požadavku odborné péče nedostála. Tím ovšem ust. § 9 odst. 1 ZSÚ porušila a naplnila skutkovou podstatu správního deliktu podle § 20 odst. 2 písm. a) ZSÚ.

Proto soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s., když podle obsahu spisu nevznikly v tomto řízení procesně úspěšné žalované žádné náklady, které by přesahovaly její obvyklou úřední činnost.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku je **m o ž n o** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

V Ostravě dne 29. ledna 2015

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu